

**До 175-річчя
Національного
педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова**

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

**НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

СЕРІЯ 5

**Педагогічні науки:
реалії та перспективи**

Випуск 11

2. Коротков К. Г., Кузнецов А. А. Модель интерференционных пространственно-полевых структур в биологии: Сб. ст. Биомедицинская информатика и эниология (проблемы, результаты, перспективы). - СПб.: Ольга, 1995. - 234 с.
3. Князева Е. Н, Курдюмов С. П.. Синергетика как новое мировидение: Диалог с И. Пригожиным // Вопросы философии. - 1992. -№ 12. - С. 3-20.
4. Ковалевт М. С. Методологические основания модернизации профессионального образования: синергетический аспект //Известия Международной академии наук высшей школы.-2003.-№3 (25).-С. 106-112.
5. Паданка Г. М. Модернізація мистецької освіти як наукова проблема //Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (зб. наук, праць), спец. вип. "Мистецька освіта: сучасний стан і перспективи розвитку", Ч. I. - Одеса: ПДІУ імені К. Д. Ушинського, 2006. - 268 с.
6. Судаков К. В. Теория функциональные систем. - Г., 1995. - 435 с.
7. Суська О. О. Інформаційне поле особистості. Формування інформаційного вибору в умовах сучасного соціокультурного середовища. - К.:ДАККіМ, 2003. - С. 158.
8. Українська освіта: пошук нових стратегій мислення. Міжнародні синергетичні читання. Програма Міжнародних синергетичних читань, 12-13 груд. 2003 р.: Присвяч. пам'яті Іллі Пригожина / Уклад.: В. П. Андрущенко та ін. - К.: Т-во "Знання" України, 2003. - 64 с.
9. Философский энциклопедический словарь. - М.: Сов. энциклоп., 1983. - 815 с.
10. Фромм Э. Бегство от свободы; Человек для себя / Пер.с англ. Д. Н. Дудинский. - Мн.: ООО "Попурри", 2000. - 672 с.
11. Хакен Г. Синергетика и некоторые особенности ее применения в психологии // Синергетическая парадигма: Нелинейное мышление в науке и искусстве. - М.: Прогресс - Традиция, 2002. - С. 297-306.
12. Хуторской А. В. Современная дидактика: учебник для вузов. - СПб.: Питер, 2001. - 544 с.: ил. - (Серия "Учебник нового века").
13. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: Монографія. - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004.- 156 с.

А н н о т а ц и я

В статье рассматривается научная сущность модернизации подготовки студентов к художественно-педагогической деятельности, для реализации которой система саморазвивающейся личности должна быть включена в открытую динамичную диссипативную систему художественно-педагогического процесса. Формирование культуры художественно-педагогической деятельности будущих учителей начальной школы рассматривается в свете синергетического подхода, раскрывается роль интеграции в преподавании предметов художественно-эстетического цикла в профессиональной подготовке учителей начальной школы.

*Титова Н.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

**ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ**

Радикальні перетворення системи вищої освіти, які відбуваються в цілому світі, безпосередньо впливають і на систему вищої освіти в Україні. В ситуації глобалізації

формування інформаційного суспільства і віртуалізації соціальних відношень студенти повинні отримувати високо розвинуті дослідницькі і комунікативні навички, які б дозволили їм швидко засвоювати нові знання, успішно змінювати сферу своєї діяльності тощо. Традиційна система підготовки фахівців, закладена після Другої світової війни в СРСР, була спрямована на масовість з урахуванням потреби народного господарства в спеціальностях, в т.ч. на вечірній і заочній формах навчання. При цьому студентам було необхідно за короткий термін навчання вивчити якомога більшу кількість предметів і оволодіти великим обсягом інформації, а це було пов'язано зі значним психологічним навантаженням та суб'єктивністю в оцінюванні знань студентів [7, с. 35]. Сучасна ж система вищої освіти передбачає створення “ умов для розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом всього життя, оберігати і примножувати цінності національної культури та громадського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємного складника європейської та світової спільноти [5].

Отже, ми знаходимося в ситуації фундаментальної перебудови вищої освіти і підтвердженням цього є запровадження принципів Болонського процесу в Україні.

У рамках Болонського процесу було сформульовано шість ключових позицій і серед них - запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу і забезпечення якості освіти.

На основі аналізу літературних джерел, ми приходимо до висновку, що механізмом забезпечення високоякісної вищої освіти є моніторинг якості освіти, головним складником якого є оцінювання навчальних досягнень студентів. Моніторинг передбачає постійне відстеження будь-якого процесу, тобто в освітній сфері надає змогу оцінити і порівняти навчальні досягнення студента за певний період. В процесі моніторингу виявляються тенденції в розвитку системи освіти, які співвідносяться у часі. Інакше кажучи, проводиться виявлення і оцінювання певних педагогічних дій і їх результатів. При цьому обов'язково має місце зворотній зв'язок, який забезпечує відповідність фактичних результатів діяльності педагогічної системи її кінцевим цілям.

На нашу думку, пріоритетними напрямками моніторингу якості освіти є визначення і реалізація шляхів підвищення якості освіти. Але відразу перед нами постає така проблема, - як відсутність загальноприйнятої інтерпретації самих термінів “моніторинг” та “якість освіти”, “оцінювання якості освіти”. В більшості випадків сутність даних понять окреслюється проблемами стану навчально-матеріальної бази, підготовкою науково-педагогічних кадрів, змістом і програмно-методичним забезпеченням навчального процесу, його формами і методами, виділенням базових знань, проміжної і підсумкової атестації, недосконалістю або необ'єктивністю шкали оцінок, використанням прийнятої в багатьох країнах світу практики тестування і тощо.

Розглядаючи різні підходи щодо інтерпретації терміну “навчальних досягнень” студентів, ми прийшли до висновку, що у вітчизняній дидактиці його часто “замінюють синонімами :

- традиційним - знання, вміння та навички;
- запозиченим у російських дидактів - навченість;
- запозиченим з англійської термінології компетенції (або компетентність) [4, с. 50].

Педагогічний словник дає такі визначення традиційним поняттям “знання, уміння і

навички^{??}:

“Знання - перевірений практикою результат пізнання дійсності, правильне її відображення в мисленні людини у вигляді уявлень, понять, суджень, теорій” [6, с. 212].

“Вмінні (уміння) - набута знаннями чи досвідом здатність робити що-небудь. Виражає підготовленість до практичних і теоретичних дій, що виконуються швидко, точно і свідомо. Сформоване вміння може стати власністю особистості й умовою набуття нових умінь та навичок, тобто показником інтелектуального розвитку особистості й насамперед здатності до перебудови засвоєних прийомів діяльності (праці), до набуття знань і застосування їх у змінених умовах, відповідно до поставленої мети діяльності” [6, с. 94-95].

“Навички - це дії, складові частини яких у процесі формування стають автоматичними. При наявності навичок діяльність людини відбувається швидше і продуктивніше. Навички є необхідними компонентами уміння” [1, с. 221].

На нашу думку, варто підтримати Симонова В. П., який зазначає, що традиційне поняття “знання, уміння і навички” на даному етапі вимагає уточнення, конкретизації і більш чіткої деталізації. Він виділяє п'ять послідовних показників - ступенів навченості. Перший показник - “розпізнавання”, другий - “запам'ятовування”, третій - “розуміння”, четвертий - елементарні уміння і навички і п'ятий показник ступеня навченості - перенесення (як позитивний вплив раніш засвоєної навички на оволодіння новими (по В. А. Крутецькому)).

Отже, навченість являє собою сукупність інтелектуальних властивостей людини, від яких залежить продуктивність будь-якої діяльності. До таких властивостей відносять усталеність і гнучкість розумової діяльності, спрямованість її на узагальнення суттєво важливих відомостей, здатність до абстрагування, встановлення відповідних аналогій та причинно-наслідкових зв'язків, усвідомленість і самостійність мислення.

Поняття “компетентності” на сьогоднішній день є досить неоднозначною, навіть на міжнародному рівні. Але спроби конкретизувати це визначення диктує динаміка змін, що відбувається в сучасному світі. На нашу думку, доречніше буде вживати поняття “професійна компетентність”, яке згадується в багатьох педагогічних працях. Зокрема А. Дорофеев виділяє ряд сторін професійної компетентності:

- актуальна кваліфікованість (знання, уміння і навички тощо);
- когнітивна готовність (вміння оволодівати новими знаннями, новим інструментарієм, новими інформаційними і комп'ютерними технологіями тощо);
- комунікативна підготовленість : оволодіння рідною та іноземними мовами, володіння комунікативною технікою та технологією тощо;
- креативна підготовленість, тобто здатність до пошуку принципово нових підходів до вирішення завдань тощо;
- розуміння тенденцій і головних напрямків розвитку в професійній сфері і техносфері в поєднанні з духовними, політичними, соціальними і економічними процесами;

Стійкі професійні особистісні якості, такі як відповідальність, цілеспрямованість, рішучість, толерантність, вимогливість і самокритичність при достатньо високій самооцінці. Та ряд інших професійних компетенцій.

Отже, з усього вище викладеного можна зазначити, що навчальна діяльність студентів та учнів у кінцевому результаті повинна не просто дати людині суму знань, а сформувати комплекс компетенцій. Тобто, навчальні досягнення студента в контексті

Болонського процесі є сукупність знань, сформованість умінь і навичок, ціннісних орієнтацій і особистісних якостей, що розвивають здатність людини реалізувати на практиці свою компетентність.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів займає надзвичайно важливе місце в розвитку системи вищої освіти, бо саме вона є найбільш очевидним інтегруючим фактором навчального простору, головним засобом діагностики проблем навчання та здійснення зворотного зв'язку між цілями навчання і її результатами. При цьому під поняттям "система оцінювання" часто розуміють шкалу, яка використовується при виставленні оцінок, але в цілому це механізм здійснення контрольної-діагностичного зв'язку між викладачем і студентом, між вчителем та учнем з приводу успішності навчального процесу.

Аналізуючи системи оцінювання навчальних досягнень студентів приходимо до висновку, що на сьогоднішній день це є комплексна психолого-педагогічна проблема, якій присвячено багато наукових досліджень і практичних рекомендацій. В своїй статті ми хотіли би звернути увагу на ряд суттєвих недоліків системи оцінювання навчальних досягнень студентів. По-перше, це суб'єктивність, що виражається в тому, що викладачі виявляють або надмірну вимогливість, або лібералізм в процесі оцінювання. Справедливою оцінка буде лиш тоді, коли вона стане персоналізованою, гнучкою, коли вона зможе стати модифікованою у відповідності з ситуацією і зможе забезпечити узгодженість викладача і студента. Разом з тим оцінки успішності ні в якому разі не повинні залежати від тих чи інших особливостей поведінки студентів або особистих непорозумінь з викладачами. Як свідчить педагогічний досвід студент має власну оцінку своїх навчальних досягнень і якщо вона збігається з оцінкою викладача, то тоді він вважає її справедливою.

Завдання процесу оцінювання є підвищення рівня навчальних досягнень студентів. Лише тоді, коли викладач сам добре знає - що і як він хоче досягти, він зможе сформулювати ясні критерії оцінки і забезпечити її очевидність і прозорість. А на сьогоднішній день, як свідчить передовий педагогічний досвід, відсутні загальні критерії оцінювання, стандартизовані вимірювання і єдині шкали, що є наступною проблемою системи оцінювання навчальних досягнень студентів.

Варто також виділити ще такий суттєвий недолік існуючої системи оцінювання навчальних досягнень студентів як "лотерейний", випадковий характер оцінки, що провокує багатьох студентів розраховувати на "щасливий квиток" і разом з тим нівелює заохочення найбільш активних і успішних студентів. Студент, який склав сесію достроково і студент, який складає її в останні допустимі дні, формально однаково встигають. При цьому кінцева оцінка з навчальної дисципліни (після екзамену) ніяк не відображає попередній процес отримання оцінки і тому містить суттєвий елемент випадковості.

В зв'язку з диференціацією, інтеграцією змісту вищої освіти в контексті Болонського процесу система оцінювання навчальних досягнень студентів потребує переосмислення свого змісту. Тобто, необхідно, щоб оцінювання навчальних досягнень студентів стало процесом різнобічного аналізу якості виконання ними навчальних завдань. Мова йде про сукупність систематичних замірів рівня досягнень студентів в процесі виконання ними навчальної програми, конкретних навчальних процедур та індивідуального уявлення про відповідні результати. Безумовно, перехід до нових форм оцінювання - процес складний,

розрахований на перспективу. Пов'язана з ним переорієнтація на нові освітні цінності - це перебудова стійких уявлень і необхідність отримання нового досвіду. Отже, традиційний сесійно-екзаменаційний контроль навчальних досягнень студентів якщо і стимулює їх академічну активність, то він ні в якій мірі не вирішує проблем забезпечення якості підготовки спеціалістів у відповідності з критеріями професіоналізму і конкурентоспроможності, які об'єктивно висуває ділове середовище сучасного суспільства знань [3, с. 13].

Стає очевидним той факт, що становлення системи оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчання неможливо забезпечити на практиці строго регламентованою технологією, однозначною шкалою тощо. Існує різноманітна кількість локальних педагогічних технологій, які, створені для різних типів педагогічного процесу у вищій школі. Але, на нашу думку, цей процес можливий шляхом поступового впровадження високопрофесійних педагогічних тестових методик, що в свою чергу кардинально змінить парадигму оцінювання навчальних досягнень студентів шляхом наукового обґрунтування апарату, засобів, методів й оцінювальних технологій.

Звичайно тестові технології, як і будь-які інші технології мають свої переваги і недоліки. Одним з суттєвих недоліків тестів є те, що неможливо визначити якими методами користувався студент під час тестування для знаходження правильної відповіді. Також стандартні тестові технології оцінювання перешкоджають розвитку індивідуального підходу, як одного з найголовніших принципів контролю, який вимагає використання різноманітних підходів і процедур оцінювання. Крім того, необхідно ще враховувати такі принципи контролю як системність, систематичність, тематична спрямованість, диференційованість, об'єктивність, вимогливість, умотивованість. На нашу думку, використання зазначених принципів контролю при створенні тестових завдань дозволить:

- підвищити об'єктивність і можливість співставити результати навчальних досягнень студентів;
 - розробити адекватні сучасним технологіям контрольню-оцінювальні тести, які забезпечать розвиток варіативності і доступності для студентів ;
 - підвищити роль самоконтролю, самокорекції і самооцінки в навчальній діяльності студентів;
 - створити спільні критерії оцінювання, стандартизовані вимірники і єдині шкали;
 - створити ефективну систему вузівського моніторингу якості навчальних досягнень
- [3, с. 14].

Враховуючи всі перераховані вище аспекти, які стосуються тестових технологій, нами були розроблені тестові завдання з курсу “Креслення” для майбутніх вчителів трудового навчання. В додатку продемонстровано один з варіантів модульного контролю. Виконання даного тестового завдання обмежене часом - 30 хвилинами. Необхідно за цей час вибрати всі правильні варіанти відповідей. Ключ до тестового завдання додається в самому кінці.

Додаток

Варіант № 1.

1. Скільки основних форматів передбачає ГОСТ 2.301-68?
- А. 2;

- Б. 3;
- В. 5.

2. Яке призначення має тонка суцільна лінія ?

- А. Лінія видимого контуру.
- Б. Лінія штриховки.
- В. Лінія обриву.
- Г. Розмірна і виносна лінія.

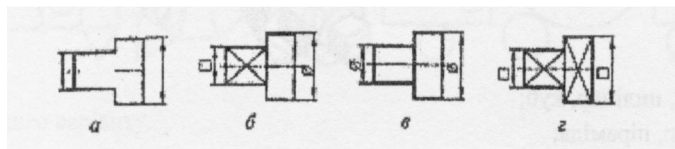
3. Чому відповідає номер шрифту?

- А. Висоті великих літер.
- Б. Висоті маленьких літер
- В. Ширині великих і маленьких літер.

4. Як називається цей масштаб -1:5 ?

- А. Масштаб збільшення.
- Б. Масштаб зменшення.
- В. Натуральна величина.

5. На якому рисунку зображено предмет циліндричної форми?

6. Яке проектування називають центральним ?

- А. Якщо проектуючі промені, за допомогою яких будують проекцію предмета, виходять з однієї точки.
- Б. Якщо проектуючі промені паралельні один одному.
- В. Якщо проектуючі промені перпендикулярні до площини проекцій, тобто утворюють з нею кут 90 градусів.

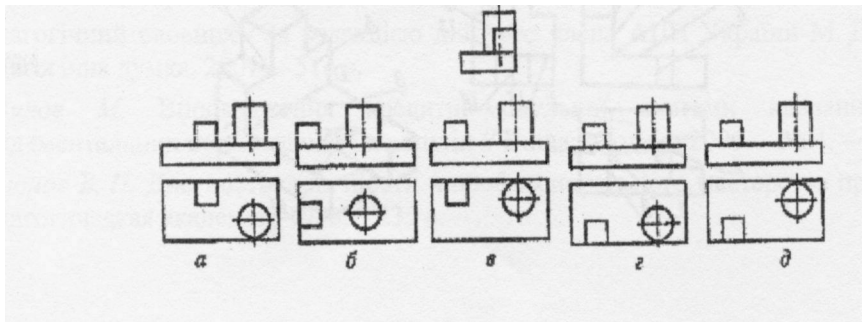
7. Як позначається на кресленні профільна площина проекцій ?

- А. Н
- Б. V
- В. W

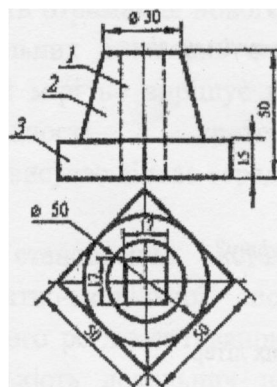
8. Фронтальну проекцію деталі називають ще...?

- А. Головний вигляд (вигляд спереду).
- Б. Вигляд зверху.
- В. Вигляд зліва.

9. Яким зображенням відповідає заданий вигляд зліва?

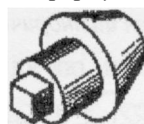

10. Які розміри має геометричне тіло 3, котре є складовою частиною зображеного на кресленні предмета?

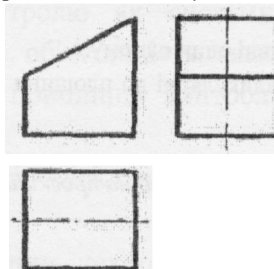
- А. 50x50x15мм;
- Б. 50x17x17мм;
- В. 50x35x150мм.

11. Визначте, які геометричні тіла утворюють форму зображеного на рисунку предмета?

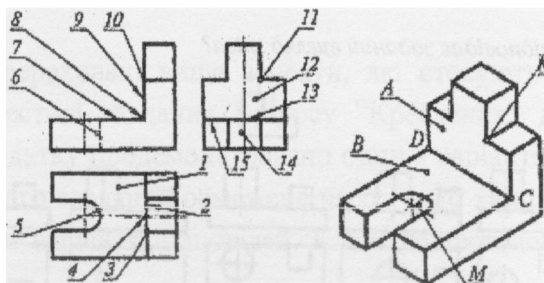
- А. зрізаний конус, циліндр, куб;
- Б. призма, циліндр, піраміда;
- В. куб, циліндр, сфера.

12. Скільки ребер має деталь, зображена на даному малюнку?

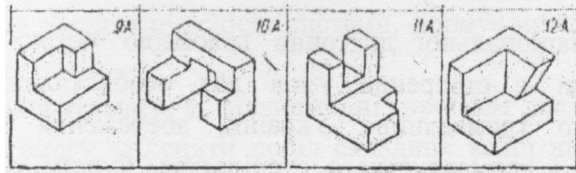
- А. 12
- Б. 15
- В. 20

13. Якими цифрами на кресленні позначено проекції точки В?

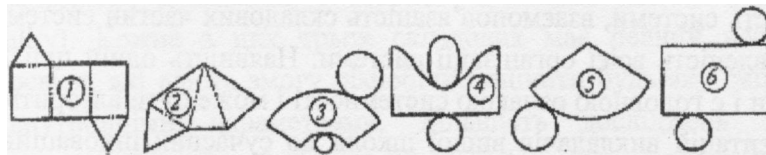
- а) 1,7,15;
- б) 2, 8,13;
- в) 3, 7,15;
- г) 1,6,14;
- д) 5, 7, 12.

14. Визначити, яким двом проекціям відповідає одне з аксонометричних зображень?

А **Б** **В** **Г**

15. Якою цифрою позначено розгортку циліндра?

Відповіді до першого варіанту.

1. -В; 2 -Г; 3 - А; 4 -Б; 5-В; 6- А; 7-В; 8- А; 9-Г; 10 -А; 11 -А; 12-Б; 13-А; 14 -А; 15-6.

Дані тестові завдання пройшли успішну апробацію під час планового поточного контролю, були задіяні в ректорських контрольних роботах, а також задіяні при перевірці знань абітурієнтів НПУ імені М. П. Драгоманова.

Використана література:

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997. - 376 с.
2. Дорофеев А. Профессиональная компетентность как показатель качества образования // Высшее образование в России. - 2005. - № 4. - С. 30-33.
3. Звонников В. И. Инновационные методы оценки учебных достижений студентов // Высшее образование сегодня. - 2006. - № 5. - С. 12-17.
4. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи: Посібник / За заг. ред. О. І. Локшиної. - К.: "К. І. С.", 2004. - 128 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти // II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. 7-9 жовтня 2001 року. - К., 2002. - С. 138.
6. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України М. Д. Ярмаченка. - К.: Педагогічна думка, 2001. - 516 с.
7. Садиков М. Впровадження кредитно-модульної системи навчання при вивченні фундаментальних нормативних дисциплін ii Вища школа. - 2006. - № 4. - С. 35-4 і.
8. Симонов В. П. Диагностика личности и профессионального мастерства преподавателя. - М.: Педагогическая академия, 1995.-235 с.

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ЧАСОПИС
НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи

Випуск 11

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів.

<i>Головний редактор</i>	<i>В. П. Андрущенко</i>
<i>Відповідальні редактори</i>	<i>П. В. Дмитренко, В. Д. Сиротюк</i>
<i>Відповідальний секретар</i>	<i>Л. Л. Макаренко</i>
<i>Технічне редагування</i>	<i>Л. М. Прокопець</i>
<i>Оригінал-макет</i>	<i>Т. М. Ветраченко</i>

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних інших відомостей.

підбір,
імен та

Підписано до друку 19.06.2008 р. Формат 60x84/8.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Ум. друк. арк. 44,62. Обл.-вид. арк. 34,93.

Наклад 300 прим. Зам. № 632

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26

ПРОДАЖУ НЕ ПІДЛЯГАС!